

Rozhýbaný kraj

Jún / 2020

KRAJ SVETA

KOŠICKÝ SVETOVÝ KRAJ

Kdekoľvek doma je najkrajšie

Aké plány na leto má rodák z východu Ondrej Kandráč a na ktoré miesta v Košickom kraji sa rád vracia?

Korupcia nie je program

Také rady počúvam od rôznych expertov pomerne často. „Z tvojej transparentnosti sa nikto nenaje, načo robiť veci čisto a otvorene, keď to nikto neocení.“ Možno majú pravdu, nastaviť si latku vysoko je niekedy ako streliť si do vlastného kolena. Stala sa nám však veľká vec a chcem, aby ste o nej vedeli.

Náš kraj sa stal skokanom roka v rebríčku Transparency International Slovensko. Dlhé roky bola župa na posledných miestach, teraz sme sa rozhýbali a postupujeme vyššie.

Keď sa stretávam s občanmi na východe, často počúvam, v akom katastrofálnom stave sú naše zdravotné strediská. Majú pravdu. Dlhé roky sa do nich neinvestovalo, pritom ide o jednu z najdôležitejších služieb župy pre svojich občanov. Je čas rozhýbať sa aj tu.

Roky bola župa na posledných miestach, teraz sme sa rozhýbali a postupujeme vyššie.

Rastislav
Trnka

predseda KSK
predseda@vucke.sk

Každý z nás ocenil, s akou rýchlosťou zakročil náš zdravotnícky personál, keď k nám dorazila pandémia. Verím, že každý bude súhlasiť, že potrebujú slušné zázemie a vybavenie. Nakoniec, ide o naše zdravie a životy. Kde však nájsť peniaze? Nuž, v transparentnosti.

V minulosti sa v strediskách umiestňovali lekárne bez súťaže. Do našej spoločnej župnej kasy z nájmov, žiaľ, veľa nedotieklo. Prieskum trhu nám odhalil, že vieme pre nás všetkých dostať oveľa viac a tie peniaze použiť práve na potrebnú rekonštrukciu stredísk. Budeme súťažiť. Viem, že súčasní nájomcovia to nepovažujú za fér, ale budem rád, ak sa zapoja do súťaže a ponúknu lepšiu cenu pre občanov kraja.

Korupcia nie je program, transparentnosť áno. Na to sa u nás môžete spoľahnúť.

Obsah

Rozširujeme ponuku sociálnych služieb

Skokan v rebríčku transparentnosti

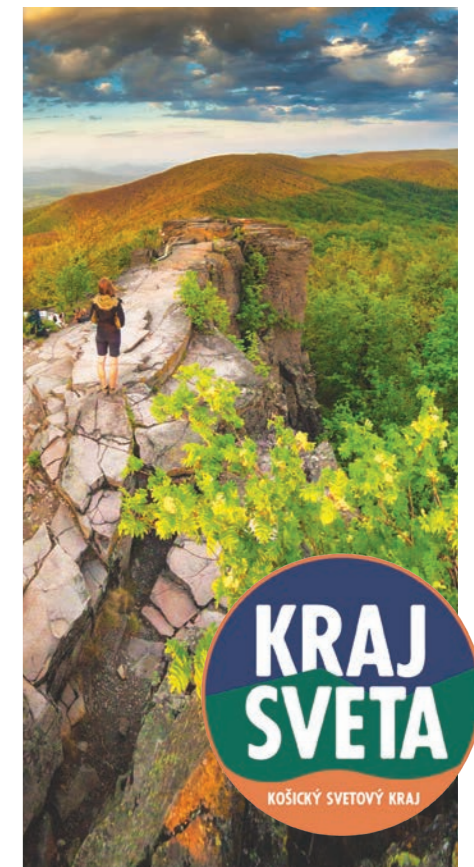
Košický samosprávny kraj za posledných dva a pol roka poskočil v transparentnosti. Kým v roku 2017 bol spomedzi všetkých samosprávnych krajov na poslednom, ôsmom mieste, v prvej polovici roka 2020 vyskočil na tretie. Stal sa tak skokanom rebríčka a zo všetkých žúp urobil v novom volebnom období najväčší posun vpred. Pod dobré hodnotenie sa podpísali protikorupčné opatrenia, ktoré predseda Rastislav Trnka od svojho nástupu do funkcie zavádza.

str. 7

Župa pomáha ľuďom so zdravotným znevýhodnením nájsť cestu k samostatnosti. V júli otvára pre klientov s mentálnym postihnutím zariadenie podporovaného bývania v Čani, v ktorom si budú môcť osvojiť bežné návyky. Tie pomôžu znížiť ich odkázanosť na iných a zvýšia ich sebestačnosť. Okrem toho, v Šemši vznikla nová chránená dielňa, ktorá poskytla prácu ďalším klientom s rovnakým zdravotným hendikepom.

str. 10

Pozývame na Kraj sveta

Kraj chce počas leta rozhýbať cestovný ruch a podporiť lokálnych podnikateľov. Všetkých, ktorí majú chuť cestovať, pozýva na Kraj sveta. V Košickom svetovom kraji nemusia návštevníci čakať v dlhých radoch, aby si vychutnali tie najlepšie výhľady. Príďte si pozrieť unikátne miesta, aké svet nevidel.

str. 13 - 14

Rozhovo

s Ondrejom Kandráčom

Žijeme v takej nádhernej krajine, že je jedno, kam sa vyberieme.

Ondrej Kandráč hovorí o tom, ako patálie spojené s koronakrízou, premenil na výhody, ktoré priniesli ošoh jeho rodinnému aj hudobnému životu.

Náš rozhovor nemôžeme začať inak, ako tým, čo dnes ľudí najviac zaujíma. Ako sa na vašom živote podpisala koronakríza?

Myslím, že som sa neodlišoval od väčšiny ľudí na Slovensku a v Európe. Väčšinu času som trávil doma so svojimi najbližšími. Aj my sme cítili neistotu tohto obdobia. Ale na druhej strane, využili sme príležitosť užiť si samých seba. Bola to príjemná zmena, nakoľko som počas roka veľmi rozcestovaný. Keď to tak zhrniem, plusov domáceho vychutnávania blízkosti svojich najmilších bolo ďaleko viac než nepríjemností, ktoré prinášala ochrana pred koronavírusom.

Do súkromia sa nepatrí veľmi liezť, ale z médií vieme, že ste sa nedávno stali tretíkrát otcom...

Áno, je to tak. Máme veľkú radosť, že nám pred pár dňami pribudla do rodiny dcérka Mária. Veľmi sa z nej tešíme, nevedeli sme sa už dočkať toho, ako bude okolo seba šíriť lásku a radosť zo života.

A ako súčasná situácia ovplyvnila vaše muzicovanie?

Na jednej strane priniesla samozrejme problémy. Museli sme rušiť všetky plánované akcie. Niektoré sa podarilo presunúť na leto. Koncertnú sezónu štartujeme v júli v Prešove za prísnych hygienických podmienok, vrátane šachovnicového sedenia. Mám však takú svoju životnú filozofiu vo všetko zlom hľadať niečo dobré. A pochopiteľne som sa ňou riadil aj počas posledných týždňov a mesiacov. Hrať sme síce nemohli, no tvoriť nám nikto nezakázal. Práve naopak, mali sme na to aj viac času. Nakoľko som veľa rokov pracoval v rádiu, viem mnoho vecí súvisiacich s nahrávaním a komponovaním hudby zvládnuť sám doma. A vďaka tomu vznikla skladba **Ťažké časy ľudí spájajú**. Naspieval som ju spolu s manželkou a aj sme k nej doma natočili videoklip. Ľuďom sa páci a stal sa z nej hit. Spolu s kapelou sme natočili videoklipy k dvom piesňam a nahral som aj skladbu s názvom **Rodné hniezda**. Tá uzrela svetlo sveta tiež práve vďaka času, ktorý nám poskytla korona. Natočili sme k nej aj videoklip, v ktorom sú archívne zábery zo života môjho otca aj mamy. Môj otec, ktorý bol výnimčným človekom, učiteľom, by sa tohto roku dožil 70-ty. Túto skladbu

som preto venoval práve jemu.

Ako dlho už hráte s kapelou Kandráčovci?

Začali sme v roku 2003 ako ľudová hudba Ondreja Kandráča. Časom sme sa premenovali. Diváci a fanúšikovia ma môžu vidieť aj v iných projektoch. Napríklad v televíznej relácii **Všetko čo mám rád**.

Neleziete si už po toľkých rokoch na nervy?

Nie. Myslím si, že je celkom normálna vec, ak si časom ľudia začnú uvedomovať rozdiely medzi sebou. V čom sú iní oproti druhým. Treba však vždy hľadať to, čo nás spája a nie rozdeľuje. A to sa nám, podľa môjho názoru, celkom darí. Nedávno sme vydali nový album a chystáme spoločné koncerty.

Ako plánujú Kandráčovci tráviť toto leto?

Po pracovnej stránke to určite bude taký komótnější režim. Kalendár mi síce začínajú zapíňať akcie, no budú iné, ako doteraz. Aj medzi nami panuje kvôli pandémie neistota a mierne obavy. Je nám jasné, že predstava hŕne vypredávaných koncertov je utópiou. Sme však vďační za to, čo máme. Nestratili sme kontakt s fanúšikmi. Za najdôležitejšie totiž považujem byť s ľuďmi, ktorí majú radi našu hudbu.

A čo letná dovolenka?

Mali sme zarezervovaný jediný termín a destináciu. Začiatok leta a nemocnicu v Šaci, kde sa začala naša materská dovolenka.

A okrem nej, kam by ste sa radi vybrali?

Žijeme v takej nádhernej krajine, že je úplne jedno, kam sa vyberieme. Všade sme na najkrajších miestach na svete. Vďaka koncertovaniu mi bola dopriatá možnosť spoznať každý región Slovenska. Preto viem, že neexistuje odpoveď na otázku, ktorý z nich je krajší. Každý má čo ponúknuť.

Ktoré miesta v Košickom kraji máte najradšej?

Ja som rodák z Prešovského kraja. Aj keď tu žijem už 16 rokov, náš Košický kraj spoznávam postupne.

Má nádherné zákutia. V máji milujem prechádzky na Turniansky hrad. Rozkvitnuté orgovánky a výhľady na Moldavu nad Bodvou a Turňu nad Bodvou sú úchvatné. Som vinár, preto je v jesenných mesiacoch mojou srdcovkou Tokaj. No a Spišský hrad spolu s okolitými pamiatkami sú gotickými perlami, ku ktorým sa vždy rád vraciam. A nesmieme zabudnúť ani na Zemplín a Zemplínsku šíravu. Sú to nádherné miesta. Pamätám sa, ako tam za socializmu prúdili davy turistov. Aj dovolenkári z východného Nemecka na trabantoch. Ktovie, možno kvôli koronakríze zažije tento región renesanciu a bude opäť plný ľudí. A je to síce už v Prešovskom kraji, no tohto roku sa so susedmi chystáme na pánsku jazdu do Polonín.

Ktovie, možno kvôli koronakríze zažije tento región renesanciu a bude opäť plný ľudí.

Keď si chcete oddýchnuť, kam sa najradšej vyberiete?

Kúpil som si rybársky lístok a spolu so synom Ondrejkom sme sa dali na rybárčenie. Spolu objavujeme Bodrog, Hornád, Ruzín a jeho zákutia. Rybiek sme zatiaľ veľa nechytli, ale keď nám začnú viac skákať na udicu, tak si na nich určite pochutíme. Rybárčenie je pre nás o niečom inom. O tom, že spoznávame v tichu prírodu, že môžeme byť spolu. Večer si rozložíme ohník a užívame si blízkosť jeden druhého. A to je pre nás najdôležitejšie. V princípe je jedno, kam sa človek vyberie. Hlavné je, s kým sa vyberie a ako sa pritom cíti.

Priority poslancov KSK

Ján Mihalečko

SMER-SD

Poslancom KSK som už 4. volebné obdobie. Prioritou, ktorú som mal vytýčenú a ktorá bola splnená, bola dostavba Nemocnice novej generácie v Michalovciach. Moje priority sú zabezpečenie kvalitnej a dostupnej zdravotnej starostlivosti prostredníctvom modernizácie polikliník, ktoré sú majetkom KSK a zabezpečenie kvalitnej sociálnej starostlivosti v ústavoch KSK. Škoda, že zatiaľ nebola zriadená Zdravotná komisia, ktorej som bol v uplynulých obdobiach členom. Dôležitý je aj rozvoj dopravnej infraštruktúry a vybudovanie nových cyklotrás. Verím, že sa mi stanovené ciele podarí naplniť.

György Nagy

nezávislý

Mojou prioritou je rozvoj cestovného ruchu a zachovávanie zvykov našich predkov. Ako predseda združenia gemerských remeselníkov sa snažím, aby všetci dostali možnosť prezentovať svoje zručnosti a schopnosti, dbám o to, aby mali rovnaký priestor aj národnostné menšiny. Moje aktivity vedú k zachovaniu, oživeniu a šíreniu tradícií, ktoré sú typické pre náš región. Gemer bol rozdelený medzi dva kraje, čo je veľká nevýhoda. Kľúčová je pre mňa podpora všetkých aktivít, ktoré prispievajú k zlepšeniu života obyvateľov. Potrebujeme hmatateľné výsledky, preto nesľubujem, ale pracujem.

Peter Pandý

MOST-HÍD

Mojou prioritou je ekonomický rozvoj kraja. Iba s vhodnými legislatívnymi podmienkami prilákame investorov a zastavíme odliv kvalifikovaných ľudí do zahraničia. Rast zamestnanosti v Košiciach v IT sektore je pozitívny signál, ale je potrebné hľadať riešenia, ktoré umožnia rozvoj aj mimo Košíc. Rozvoj turizmu je dôležitou prioritou, ktorá, najmä na Zemplíne, môže viesť k vytvoreniu lepších podmienok na život pre podnikateľov aj obyvateľov. Základnými podmienkami rozvoja každého regiónu je aj podpora školstva a budovanie dopravnej infraštruktúry.

Karol Pataky

MOST-HÍD

Mojou prioritou je dosiahnuť, aby sa kraj konečne rozvíjal a ak my, poslanci schválime určité investície, aby sa aj v praxi zrealizovali prostredníctvom úradu. Hlavný dôraz by sme mali klásť na rozvoj školstva a zmenu prerozdelenia počtu študentov. V rozvoji cestovného ruchu pozitívne vnímam naplánované strategické a marketingové prvky, ktoré verím, že z dlhodobého hľadiska naštartujú procesy, ktoré výrazne zvýšia návštevnosť nášho kraja, a tým prispievajú k rozvoju jednotlivých regiónov.

Novinky zo Zastupiteľstva KSK

Poslanci Košického samosprávneho kraja rokovali po devätnásťkrát v tomto volebnom období 29. júna. Pribeh zastupiteľstva ste mohli sledovať online na Facebooku KSK a na webovej stránke web.vucke.sk, kde nájdete aj prehľad tém a kompletne materiály rokovania. Zastupiteľstvo je verejné a prístupné pre všetkých obyvateľov nášho kraja.

Najdôležitejšie témy z rokovania 29. júna

Na Zastupiteľstve Košického samosprávneho kraja sa zúčastnil podpredseda vlády a minister hospodárstva SR Richard Sulík, ktorý informoval o zámeroch vlády so Strategickým parkom Haniska. Cieľom je pripraviť priemyselný park tak, aby sa investori nemuseli v prípade záujmu zdržiavať nezdržiavali administratívou.

Krajskí poslanci schválili vymenovanie nového riaditeľa Správy ciest KSK, ktorým sa stal Anton Trišč. Ústnu časť výberového konania vysiela župa online, verejnosť mohla kandidátom klásť aj otázky prostredníctvom aplikácie.

Predseda informoval o projektoch, ktoré podporí formou dotácie. Napríklad Slovenský zväz zdravotne postihnutých z Jakloviec bude môcť zakúpiť športový invalidný vozík, v Pozdišovciach opraví fasádu kostola a v Kostoľanoch nad Hornádom dokončia archeologický výskum pri rotunde.

Zastupiteľstvo schválilo úpravu nájomných vzťahov pre Tabačku Kulturfabrik n. o. tak, aby mohla na rekonštrukciu časti priestorov čerpať prostriedky z programu Active Citizens Fund.

Najbližšie rokovanie Zastupiteľstva KSK sa uskutoční 24. augusta 2020.

Kraj spúšťa projekt obnovy polikliník

Košický samosprávny kraj vyhlási obchodnú verejnú súťaž na prenájom priestorov lekárniam v budovách župných polikliník. Ide o lekárne v zdravotníckych zariadeniach Jazero, Juh, Sever, Východ a v Starom meste v Košiciach. Súčasnú nájomnú zmluvu na prenájom týchto nebytových priestorov budú ukončené. Rozhodlo o tom Zastupiteľstvo Košického samosprávneho kraja. **„Zmluvy na prenájom priestorov lekárniam boli v minulosti uzatvorené bez obchodnej verejnej súťaže, pričom kraj má zo zákona povinnosť pri takýchto zmluvných vzťahoch vytvárať súťažné prostredie. Okrem toho, výška súčasných nájomov je pod trhovými cenami. Vyhlásením súťaže budeme môcť uzatvoriť zmluvy, ktoré sú transparentné a nájom bude zodpovedať trhovému prostrediu,“**

povedal predseda Košického samosprávneho kraja Rastislav Trnka. Práve vďaka vyššiemu nájomu získal kraj časť finančných prostriedkov, ktoré potrebuje na rekonštrukciu budov polikliník. Tie sú v súčasnosti v zlom stave. V piatich poliklinikách funguje aktuálne jedenásť lekární. Ich celkové ročné nájomné predstavuje 270 106 eur, pričom ich ročné tržby sa pohybujú na úrovni 14 500 000 eur. **„Našou povinnosťou ako poslancov Košického samosprávneho kraja je zveľaďovať majetok kraja a zastupovať záujmy občanov. Doteraz sa len predlžoval stav, ktorý nebol výhodný pre kraj. Trhový cenu vieme zistiť len vyhlásením otvorenej súťaže. Verím, že vďaka nej vygenerujeme cenu nájomu, ktorá zodpovedá trhovým cenám,“** povedal poslanec Košického samosprávneho kraja Rastislav Javorský.

V prvom kroku budú spoločnosťami, ktoré prevádzkujú lekárne, vy-povedané nájomné zmluvy. Následne župa vyhlási otvorenú obchodnú súťaž. Prihlásiť sa do nej bude môcť každý, kto o to prejaví záujem a bude spĺňať podmienky. Dostupnosť lekárenských služieb ostane zachovaná tak, aby si pacienti, ktorí prichádzajú do polikliník, vedeli vybrať predpísané lieky. Rekonštrukcie polikliník chce kraj realizovať formou viacdrojového financovania formou EPC projektov a z vybraného nájomného. Výhodou takejto formy financovania je, že nezaťažujú dlhovou službu kraja ani krajský rozpočet. Rekonštrukcia budov polikliník by mala stáť najmenej šesť miliónov eur. Po jej ukončení by mali občanom slúžiť kvalitne a moderné zdravotnícke zariadenia.

Župa skokanom v rebríčku transparentnosti

Po dva a pol roku aktuálneho volebného obdobia hodnotila nezávislá mimovládna organizácia Transparency International Slovensko transparentnosť žúp.

Kým v roku 2017 bol Košický samosprávny kraj najmenej transparentným, umiestnil sa na poslednom ôsmom mieste, v tomto roku poskočil a stal sa skokanom rebríčka. „Košický kraj sa oproti roku 2017 zlepšil o 18

percentuálnych bodov a z posledného miesta v predchádzajúcom rebríčku sa dostal so ziskom 66 percent na tretie miesto,” povedal projektový koordinátor TIS Michal Piško.

Zmeny, ktoré zavázili pri hodnotení transparentnosti, zaviedol župan, Rastislav Trnka, po svojom nástupe do funkcie. „Mnohé zmeny sa nezávädzali najľahšie, keď som nastúpil do funkcie, boli sme na poslednom mieste, hovoril som, že úrad zatuchol, zaspal a musíme ho rozhýbať aj v otvorenosti. Tvrdá práca priniesla svoje ovocie a my sa po vyše dvoch rokoch môžeme pochváliť otvorenou samosprávou a transparentným prístupom k informáciám,” povedal župan. Po nástupe Trnku na Úrad KSK bol vypracovaný Protikorupčný audit, ktorý nastavil košickej župe zrkadlo. Aj na základe jeho záverov a odporúčaní postupne začal kraj prijímať protikorupčné opatrenia. „Ako prvý kraj na Slovensku sme prijali napríklad pravidlá organizovania referenda, prijaté boli aj etické kódexy volených predstaviteľov aj zamestnancov župných organizácií, ktoré upravujú konflikt záujmov či prijímanie darov a bránia zneužívať výhody plynúce z postavenia alebo funkcie,” uviedol Trnka.

V rámci prijímaných protikorupčných opatrení Košického kraja boli upravené Zásady udeľovania verejných ocenení a upravený bol rokovací poriadok, podľa ktorého sú komisie zastupiteľstva verejné. Kraj začal o svojich projektoch otvorenejšie informovať. Najlepšie hodnotenie v rámci rebríčka mal kraj v sociálnej oblasti, kde dosiahol sto percent. Osemdesiat percent dosiahla župa v oblastiach prístup k informáciám a financie a verejné obstarávanie. TIS vysoko hodnotila aj kvalitu zverejňovania zmlúv a údajov o faktúrach a objednávkach. Pozitívne bola hodnotená aj mediálna politika úradu a oblasť etiky a konfliktu záujmov. „Košický kraj sa v rebríčku posunul vpred najmä vďaka prijatým protikorupčným opatreniam aj zmene pravidiel pre dôležité procesy fungovania,” uzavrel Piško.

Župa plánuje prijímať ďalšie protikorupčné opatrenia, napríklad participatívny rozpočet či možnosť verejnosti vystúpiť na rokovaniach zastupiteľstva.

V Michalovciach pomáhame s výstavbou autobusovej stanice

Komfort cestovania na Zemplíne zvýši nová autobusová stanica. S jej výstavbou začal zmluvný autobusový dopravca Košického samosprávneho kraja, spoločnosť ARRIVA Michalovce, koncom apríla. „Autobusová stanica, ktorá tu bola vybudovaná v roku 2014 a slúži primárne pre prímestskú a mestskú dopravu, bola kapacitne nepostačujúca. Dostatok kvalitných nástupišť dlhodobochýbal. V rámci Dolného Zemplína denne prevezieme až 30 000 cestujúcich, ku ktorým je potrebné pripočítať aj tých, ktorí na cestu využívajú iných dopravcov. Terminál v Michalovciach využíva asi 15 percent z celkového počtu cestujúcich, a preto chceme, aby mali

komfort pri čakaní na svoj spoj aj pri vystúpení z autobusu,” uviedol generálny riaditeľ spoločnosti ARRIVA Michalovce, a. s. Gejza Sačko. Výstavba tzv. prestupného terminálu je realizovaná z prostriedkov z Integrovaného regionálneho operačného programu vo výške 1 024 000 eur, ktorého sprostredkovateľským orgánom je župa. ARRIVA sa na realizácii podieľa ďalšími 163 000 eurami. V rámci projektu bude postavených šesť krytých nástupišť, tri kryté výstupišťa, 38 odstavňových plôch pre autobusy a 21 parkovacích miest pre autá. Súčasťou stanice budú aj nové tabule, ktoré budú informovať o odchodoch a príchodoch spojov. Terminál bude osvetlený a vybavený kamerovým

systemom, pribudne aj rozhlasový systém, ktorý bude hlásiť časy príchodov a odchodov autobusov. Prestupný terminál bude napojený na hlavný vchod železničnej stanice, ktorá slúži aj ako čakáreň pre cestujúcich. Nachádzať sa tu budú aj stojany na bicykle. Výstavba by mala byť ukončená na jeseň tohto roka.

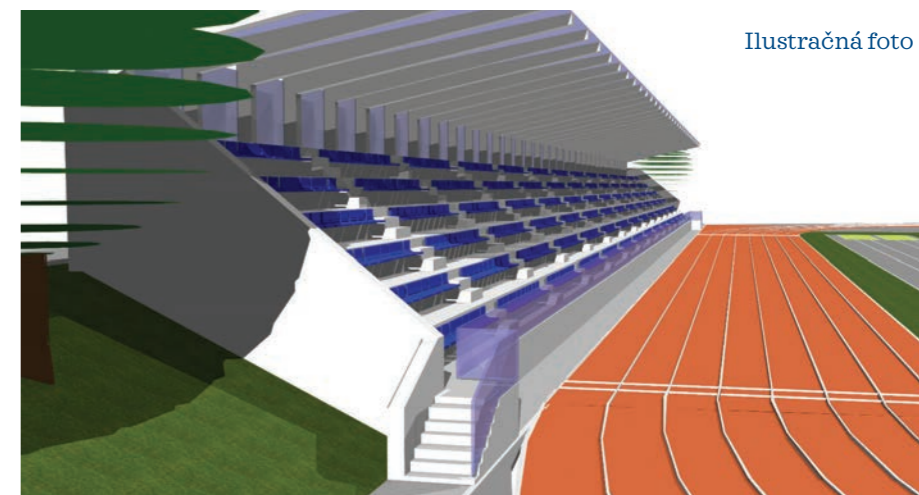
Pripravujeme výstavbu atletického štadióna

Košický samosprávny kraj začína práce na výstavbe nového atletického štadióna. Stáť by mal na Popradskej ulici v Košiciach a bude súčasťou župnej Strednej športovej školy. Predpokladaná investícia predstavuje sumu 1 300 000 eur. Kraj má na tento účel vyčlenených 900 000 eur, ďalších 400 000 eur poskytne Slovenský atletický zväz (SAZ). „Výstavbu atletickej dráhy v kraji považujeme za jednu z našich priorít. Dôvodom je veľká športová komunita a to aj v spojitosti s Medzinárodným maratónom mieru. Aj samotné Košice považujeme za jednu z najvýznamnejších báhť slovenskej atletiky. Tešíme sa, že projekt je životaschopný, chceme byť v ňom maximálne nápomocní,” uviedol prezident SAZ Peter Korčok.

Nový atletický štadión bude spĺňať kritériá Medzinárodnej asociácie atletických federácií IAAF. Jeho

súčasťou bude 400-metrový atletický ovál s ôsmimi bežeckými dráhami a umelým povrchom. Celková rozloha areálu by mala byť 20 000 m². Na novom športovisku bude možné trénovať väčšinu olympijských atletických disciplín. Služiť bude žiakom, profesionálnym atlétom aj širokej verejnosti.

Doposiaľ športovci trénovali na atletickom štadióne na Watsonovej ulici v Košiciach, kde sa nachádza jediný 400-metrový ovál s ôsmimi dráhami v rámci východného Slovenska. Ten však disponuje 20 rokov starým povrchom, ktorý už nespĺňa normy stanovené Atletickou federáciou.

Ilustračná foto

Pandémia cestárov nezastavila, opravy sú v plnom prúde

Letné mesiace využíva Košický samosprávny kraj na rozsiahle rekonštrukcie ciest a mostov. Začiatkom júna sa začala napríklad oprava cesty za obcou Podhorod' v smere na Ruský Hrabovec. V minulosti došlo na tomto úseku k zrúteniu kameného oporného múra, v dôsledku čoho sa vozovka prepadávala. Vďaka rekonštrukcii bude postavený nový oporný múr a cesta bude stabilizovaná. Práce prebiehajú bez väčších dopravných obmedzení, ukončené by mali byť do konca roka.

Na Zemplíne chce kraj v tomto roku opraviť približne 50 kilometrov ciest. Pred letom bola dokončená oprava cesty medzi Michalovcami a Sobrancami, ktorá vedie okolo Zemplínskej šíravy. Ďalej prebieha aj rozsiahla rekonštrukcia cesty medzi Michalovcami, Veľkými Kapušanmi

a Kráľovským Chlmcom. Župa finišuje aj s rekonštrukciou cesty v Letanovciach, ktorá vedie do Slovenského raja. Jej oprava sa začala v auguste minulého roka. Kraj od jej obnovy očakáva rozhýbanie cestovného ruchu v tejto časti národného parku a zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky.

Prioritou Košického kraja je aj oprava mostov. Z celkového počtu 658 je aktuálne až 62 vo veľmi zlom stave. V tomto roku chce preto župa začať s opravou 30 z nich. Aktuálne prebieha rekonštrukcia mosta cez potok Čremošná v Kováčovej a mosta v Hnilčiku, práce pokračujú podľa plánu aj v Strážskom v časti Krivoštan. Kraj tiež opravuje most cez rieku Hnilec v Gelnici, cez Laborec pred obcou Vojany a v Michalovciach. V rámci rekonštrukcie cesty v Bačkovíku a Boliarove prejdú opravou aj dva

mosty v týchto obciach. Do konca roka chce župa začať s opravou mostov za obcou Slanec a za obcou Zemplínska Široká.

Pandémia nezastavila ani práce na oprave oporného múra v lokalite Gregorov prameň či opravu mosta v Úhornej, ktorá by sa mala začať do konca leta.

O kontrolu mostov v kraji sa v rámci Správy ciest KSK po novom starajú znovuzriadené mostné čaty, leto využívajú na opravy poškodených zábradlí na mostoch či ich údržbu. Okrem toho kraj zabezpečuje aj statické záťažové skúšky, ktoré majú zisťovať stav mostov. Vďaka výsledkom z nich budú cestári vedieť, v akom rozsahu sú mosty poškodené a je potrebná ich rekonštrukcia.

Riaditeľ DOMKO-DSS Martin Vatra predstavuje nové Zariadenie podporovaného bývania v Čani.

Začleniť znevýhodnených do spoločnosti pomôžu v kraji nové Zariadenie podporovaného bývania v Čani a chránená dielňa v Šemši.

Zamysleli ste sa niekedy nad tým, aké náročné je pre niektorých urobiť si obyčajný nákup, pripraviť jedlo, vyprať oblečenie a celkovo sa postarať o domácnosť? Pre ľudí s mentálnym postihnutím je to každodenná výzva, väčšinou sú odkázaní na asistenciu okolia. Košický samosprávny kraj v tomto období rozširuje sociálne služby, ktoré pomôžu klientom s mentálnym postihnutím na ceste za väčšou samostatnosťou.

V polovici júla otvárame Zariadenie podporovaného bývania v Čani, ktoré vzniká pri župnom Domove sociálnych služieb DOMKO. V simulovanom prostredí bežného života pomôžeme ľuďom s postihnutím osvojiť si návyky, ktoré prispievajú k ich sebestačnosti a znížia závislosť od využívania verejných služieb

a inštitúcií. Dohľad, pomoc a podporu na ceste za samostatnosťou bude klientom zariadenia poskytovať jedna opatrovatelka a štyria inštruktori sociálnej rehabilitácie.

Do Čane sa presunie osem klientov s mentálnym postihnutím, ktorí doposiaľ využívali dennú alebo týždennú pobytovú formu v Domove sociálnych služieb DOMKO. Traja prijímatelia z DOMKO-DSS, ktorým bude služba v Čani poskytovaná, už dokonca majú skúsenosť so zamestnaním v chránenej dielni. Rekonštrukciu ako aj vybavenie zariadenia financoval Košický samosprávny kraj zo svojho rozpočtu sumou 72-tisíc eur. Šancu začleniť sa do spoločnosti dáva ľuďom s mentálnym postihnutím aj nová chránená dielňa v Šemši. Štyria klienti tu od júna pracujú na vrátnici do župného

domova sociálnych služieb Lúč, pri ktorom dielňa vznikla. Vykonávajú bežné činnosti ako evidencia príchodov a odchodov vozidiel i osôb, dozor v objektoch, vydávanie kľúčov či prijímanie a prepájanie hovorov. Všetci zamestnanci v chránenej dielni majú štvorhodinový úväzok, pričom ich mzdu refunduje Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Podľa vedenia v zariadení Lúč všetci zamestnaní pristupujú k práci zodpovedne a snaživo. Záujem o chránenú dielňu už dokonca prejavili ďalší klienti.

Všetkým klientom, ktorí sa vydali na cestu za samostatnosťou, držíme palce!

Urbanova veža sa po rokoch dočkala opravy

Rekonštrukcia jednej z dominant krajského mesta, z ktorej kedysi každú hodinu vyzváňal hlavný zvon Košíc, bola viac než nevyhnutná.

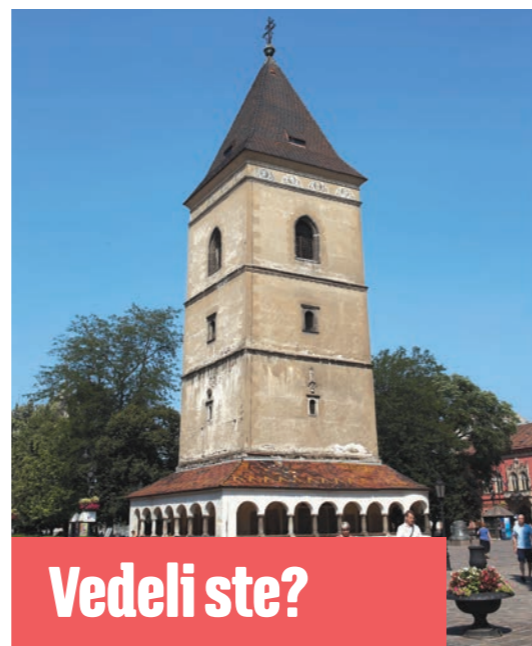
Dlhé roky sa nachádzala v havarijnom stave, okoloídúcich navyše začali ohrozovať opadávajúce škridly. Vo februári tohto roka sa do rekonštrukcie veže pustila Nezisková organizácia Perly Gotickej cesty. Urbanova veža potrebuje komplexnú obnovu. Celkovo si vyžaduje investíciu viac než 1,3 milióna eur, preto boli práce rozdelené do troch etáp. Sumu 550-tisíc eur získala nezisková organizácia z cezhraničného programu ENI HUSKROUA, ktorého koordinátorom je Košický samosprávny kraj. Župa zároveň na opravu veže poskytla dotáciu 10-tisíc eur.

Rekonštrukciou v prvej fáze prechádza strecha a krov, vymenia keramickú krytinu, zreštaurujú vrcholový kríž s makovicou, obnoviableskozvod aj exteriér veže. Tieto opravy by mali byť hotové vo februári 2021. Potrebné bude zreštaurovať aj priestor pod strechou arkád a náhrobné kamene po stenách veže.

Aj napriek prebiehajúcim rekonštrukčným prácam sa autori výstavy v spolupráci s farským úradom rozhodli po šiestich rokoch sprístupniť interiér verejnosti. Aktuálne je tu inštalovaná výstava pod názvom Dar kráľa, ktorá približuje spôsob a princípy výroby omšového vína a zároveň poukazuje na niekdajšie najvýhodnejšie remeslo Košičanov - vinohradníctvo. Vystavené sú tu kňazské rúcha z obdobia tridentskej liturgie, historicky cenné liturgické knihy a iné predmety, ktoré približujú ducha doby. Zároveň výstava poukazuje na stredoveký eucharistický zázrak, ktorý sa stal ešte pred rokom 1350 v prvom kostole sv. Alžbety. Ten zviditeľnil a Bulou pápeža Bonifáca IX.

z roku 1402 povýšil Košice na pútnické mesto.

Výstava je počas letnej sezóny otvorená každý deň od obeda do 17.00 hod. V prípade záujmu je potrebné vopred sa ohlásiť na farskom úrade.

Vedeli ste?

Urbanova veža bola v roku 1970 vyhlásená za národnú kultúrnu pamiatku. Košičania ju zasvätili patrónovi vinohradníkov, svätému Urbanovi, pretože vďaka obchodu s vínom dosahovalo mesto hospodársky rozvoj. Veža prežila dva veľké požiare v roku 1556 a 1966, pri ktorých prišla o zvony. Mementom na posledný zásah ohňom je zvon umiestnený pred vežou. Poskladali ho z úlomkov pôvodného zničeného zvonu Urban.

Do súťaže sa zapojili nádejní umelci rôznych vekových kategórií, najmladší mal len dva roky

V predchádzajúcom čísle občasnika Rozhýbaný kraj ste mohli nájsť vkladáčku zaujímavých úloh s naším zodpovedným východniarom Pištom. Zapojiť sa tiež mohli do súťaže Navrhni Pištovi rúško. Za jeden mesiac nám prišlo viac ako 1 400 originálnych návrhov. Na základe stanovených pravidiel sme vybrali troch víťazov za najkrajšiu maľbu, ktorí získajú smart hodinky. Keďže rúška boli skutočne nápadité a prišlo ich veľa, rozhodli sme sa odmeniť spolu piatich výhercov. Rozhodnúť, ktoré rúško je to najkrajšie, ste mohli vy sami hlasovaním na sociálnej sieti, a to výberom z 50 obrázkov. Smart hodinky napokon poputujú šiestim nádejným umelcom z dôvodu, že hlasovaním ste udelili dve prvé miesta. Predstavujeme vám výtvary víťazov súťaže. Blahoželáme a všetkým ďakujeme.

Martina Šeptáková

Abigail Marlee Maslík

Liliana Kolcunová

Eszter Vilhemina Törökóvá

Slavko Šimon

Petra Jaščurová

Potulky Krajom sveta

Tipy, ako môžeme počas dovolenky objavovať nepoznané zákutia našej župy, chrániť svoje zdravie a podporiť miestnych podnikateľov.

Medzi športovými zápasmi počas roka asi najviac pútajú pozornosť Slovákov duely s bratmi Čechmi. V lete sa populárne súboje presúvajú do Chorvátska a aktívne sa na nich zúčastňujú samotní fanúšikovia oboch krajín. Nesúťaž sa však o to, kto dá viac gólov, ale kto skôr položí karimatku na kameň pri mori. Mnohí z nás si počas prichádzajúcich prázdnin tieto derby radšej odpustia. Rovnako aj prehodnotíme iné populárne prímorské destinácie. Práve prebiehajúca koronakríza, ktorá v posledných dňoch a týždňoch upozorňuje, že sa poletujúce kvapôčkové infekcie ani zďaleka nechystajú na odpočinok, skrzčila mnohým Slovákom dovolenkové plány. Väčšina epidemiológov radí byť zodpovedným a zostať toto leto radšej na Slovensku. My odporúčame využiť súčasnú situáciu a užiť si prázdniny doma vo svojom kraji. Sme presvedčení, že objavíte množstvo zaujímavostí, krás, príležitostí na rekreačné rozhýbanie kostí a ponuku služieb, o ktorých ani netušíme, že ich máme, takpovediac, hneď za rohom. Na tieto, pre mnohých z nás nepoznané možnosti, upozorňuje aj aktuálna komunikačná kampaň košickej župy Kraj sveta. Cez sociálne siete ako Instagram, Facebook či YouTube propaguje najzaujímavejšie miesta nášho kraja, pamiatky svetového dedičstva UNESCO a iné unikáty, ktoré by si aktívni či sviatoční turisti nemali nechať ujsť.

Cyklistika na Tokaji

O tom, že nielen korona motivuje východniarov dovolenkovat' doma, sme sa presvedčili už vlni na jeseň počas jazdy cykloexpresom, ktorý do Tokajskej vinohradníckej oblasti vypravila košická župa spolu s krajskou organizáciou cestovného ruchu

Košice Región Turizmus a Železničnou spoločnosťou Slovensko. Zúčastnila sa na ňom aj pani Martina s rodinou. „Na Slovensku máme krásne miesta. Budúci rok chceme celú letnú dovolenku stráviť ich spoznávaním,“ uviedla minulý september. Práve Tokaj je ukázkovým príkladom toho, ako sa u nás zlepšuje ponuka služieb. Ešte pred zhruba desiatimi rokmi sme v nich ďaleko zaostávali za susedmi z maďarského Tokaja. V súčasnosti je už situácia iná. V najmenej vinohradníckej oblasti na Slovensku si prídu na svoje všetci. Aj tí, ktorí chcú degustovať vínnu moky, kochať sa prírodou

ROZHĽADŇA TOKAJ

SPIŠSKÁ KAPITULA

SLOVENSKÝ RAJ

HERLIANSKY GEJZÍR

či dobre si zašportovať. V tomto roku pribudla ďalšia novinka, ktorou je projekt **Rodinné cyklovýlety zo srdca Tokaja**. Je financovaný Košickým samosprávnym krajom cez program Terra Incognita. V rámci neho bolo podporené aj otvorenie novej cyklopožičovne vo Veľkej Trni, ktorej súčasťou je aj celoročná úschovňa bicyklov.

Návrat Ľadového expresu

Podobne ako Tokaj, aj iné turistické destinácie podporuje kraj už niekoľko rokov. V tomto sa chce vrátiť aj k vlni veľmi populárnemu Ľadového expresu. Ide o mimoriadny turistický vlak, ktorý bude na juh Slovenského raja premávať z Košíc každú júlovú sobotu. V augustové soboty naň nadviaže Gemerský expres. „**Naše turistické produkty priebežne vyhodnocujeme, vnímame aj dopyty a pripomienky cestovateľov. Aj preto sme ku každej jazde pri oboch expresoch pridali zaujímavý program pre tých, ktorí sa radšej zúčastnia na skupinových aktivitách. Čaká na nich skupinová turistika, nordic walking a trail running,**“ uviedla výkonná riaditeľka krajskej organizácie cestovného ruchu Košice Región Turizmus Lenka Vargová Jurková. Na otázku, prečo sa komunikačná kampaň volá Kraj sveta, odpovedá: „**Chceme búrať mýty a ukázať Slovákom zo vzdialenejších častí krajiny, že Kraj sveta je bližšie, ako si myslia a na dosah v ňom majú mnoho atraktívnych destinácií, ktoré sú zaradené aj v zozname UNESCO.**“

Tipy na jednodňové potulky

Na tomto zozname nájdete viaceré pamiatky z východného Slovenska, napríklad drevený oltár Majstra Pavla z Levoče. Ide o najvyšší neskorogotický oltár na svete s výškou 18,62 m, ktorý sa nachádza v Levoči v chráme Svätého Jakuba. Je v ňom aj ďalších 13 gotických a renesančných oltárov.

Obdivovať ich môžete aj 29. augusta, kedy košická župa organizuje jednodňový výlet do Levoče za Majstrom Pavlom. Čaká vás na ňom aj komentovaná prehliadka stredovekého námestia, návšteva domu Majstra Pavla, ktorý bol v 16. storočí jedným z najvýznamnejších rezbárov na svete. Kým potulky Levočou predstavujú ideálnu mestskú turistiku, 15. augusta na vás čaká kombinácia dobrodružstva v prírode spolu s poznávaním histórie. Župa vtedy ponúka ďalší jednodňový výlet, tentokrát plavbu loďou po rieke Bodrog zo slovenských Viničiek do maďarského Sárospataka. Na druhej strane hranice navštívite Rákócziho hrad a múzeum tohto dávneho vznešeného rodu, v ktorom uvidíte, ako žila šľachta v 16. a 17. storočí.

A do tretice dávame do pozornosti ďalšiu jednodňovú potulku, ktorá 12. júla zamieri na Gemer, do Slovenského krasu. Aj v tomto prípade budete cestovať časom. Nie niekoľko sto, ako v predchádzajúcich prípadoch, ale tisícky rokov do praveku. Po zostúpení do jaskyne Domica sa dostanete k archeologickým náleziskám pravekého človeka. Kým v minulosti tento jaskynný komplex obývali pravekí ľudia, dnes je domovom dvetisícčlennej kolónie netopiera podkovára južného. Po návrate z podzemia bude potulka pokračovať prehliadkou námestia v Rožňave a ukončí ju návšteva Múzea Vodný mlyn v Kováčovej.

Foto: Peter Oleksák

Poklady, na ktoré sa nečaká v rade

Košický kraj poskytuje podstatne viac zaujímavých miest hodných preskúmania než zopár ochutnávok, ktoré sme vypichli v týchto riadkoch. Určite budú mnohí z vás prekvapení, aké poklady sa nachádzajú v našej blízkosti. Nemusíte sa za nimi trmáčať stovky kilometrov lietadlom či vlakom a čakať hodiny, kým dostanete príležitosť sa nimi pokochať. Okrem dobrodružstva z poznávania ich návštevu podporíte aj našich, v súčasnosti ťažko skúšaných podnikateľov, pôsobiacich v turistickom ruchu.

Tipy na výlety nájdete na stránke:

vylety.kosiceregion.com/jednodnove-vylety

Kultúrne leto v kraji

Pandémia sčasti ovplyvnila aj plánované podujatia v našom kraji. Väčšina z nich sa z letných mesiacov presunula na neskoršie termíny. Aj napriek tomu sa bude na čo pozeráť. Ponúkame prehľad toho, na čo sa počas leta môžete tešiť v krajských kultúrnych organizáciách.

23. 7. 2020 - 28. 2. 2021 Remeslo má modré dno

Východoslovenské múzeum v Košiciach oslávi rok modrotlaču výstavou,

na ktorej predstaví tradičné remeslá našich predkov. Prídte sa pozrieť na ukážky prác modrotlačiarov na východnom Slovensku a súčasných umelcov.

7. 7., 28. 7., 4. 8., 18. 8. 2020 Prečo je letné čítanie také dôležité

Okrem letných táborov, ktoré pre deti pripravili krajské kultúrne zariadenia, sa môžete tešiť aj na cyklus podujatí **Čítame, rozoberáme a hráme sa** v Zemlinskej knižnici v Trebišove. Počas štyroch utorkov môžu deti čítať, no najmä hrať sa s knihou, ktorá ich najviac osloví.

23. 8. 2020 Abovské folklórne slávnosti

Tradičný festival ľudovej hudby a

tanca otvorí svoj 52. ročník, ktorý sa bude konať v obci Skároš. Okrem hlavného programu a vystúpení sú pre návštevníkov pripravené aj sprievodné aktivity. Vyskúšať si môžu remeselné zručnosti, ochutnať regionálne špeciality či pozrieť si výstavu remeselnej výroby.

17. 7. 2020, 14. 8. 2020 Večerné prehliadky Duch času - genius temporis

Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi predstaví najvýznamnejšie budovy mesta inou formou. Ich históriu aj súčasnosť spoznajú návštevníci prostredníctvom večerných prehliadok. V júli sa môžete poprechádzať po Provinčnom dome a v auguste po Starej a Novej radnici v Spišskej Novej Vsi.

Zmena programu je vyhradená a závisí od aktuálnej epidemiologickej situácie.

Viac informácií nájdete na webových stránkach a sociálnych sieťach kultúrnych organizácií.

Súťaž s tajničkou

Milí lúštitelia, správnou odpoveď z tajničky nám pošlite e-mailom na tlacove@vucke.sk do **31. 7. 2020**. Vyhrať môžete smart hodiny a darčekové predmety ku kampani KRAJ SVETA. Účastníci prihlásením sa do súťaže a splnením podmienok dávajú KSK svoj súhlas so spracovaním osobných údajov, ktorými sú poskytnuté identifikačné údaje účastníka súťaže (meno, priezvisko, e-mail, adresa trvalého pobytu, telefónne číslo). Tieto osobné údaje budú spracované výlučne na účely realizácie súťaže a odovzdania výhry. Výhercovia z predchádzajúceho čísla: **Livia Šteinerová, Martin Čupka**.

POMŔCKY: ALOI, ETOLID, RAKON	VERSUS	LÚP (EXPR.)	DRANIM ODSTRÁŇ	DAUDOU NOV A ŽENA	POMŔCKY: AJKAIT, ENĚN	SILNO KRIČTE	OBSAH DRAHEHO KOVU V MINCI	PREDLOŽKA	ROZMIESTNENIE	POMŔCKY: JU, PCS, SATI	DISKOTEKÁR	ZNAČKA PRACIEHO PRÁŠKU	ESTER VYŠŠÍCH KYSELÍN	PO VLASTNÝCH NOHÁCH	STRYC (ANGL.)	HRAD PRI RUŽOMBERKU	OTEC (DOM.)	VINYL ACETATE MONOMER (SKR.)
SLUŠNE ŽIADAJ					ÚDER					ČUPNUTIE					LOVOM ZISKAJ SKLADAJÚ DO ZÁHYBOV			
DOPORUČENIE					LET. SPOLOČ. IZRAELA VÝROBCA ELEKTRONIKY					KLOBÁSA OČKOVACIA LÁTKA								
NEZÍŠTNE								STREDOVÁ PRIAMKA SLOVENSKÝ SPEVÁK		TAJNIČKA 5								
TAJNIČKA 2										OBLIALA MESTO V CHORVÁTSKU							LADNOSŤ POHYBU	OTÁČAVÁ ČASŤ MOTORA
RUSKÁ RIEKA			VÝMYSEL	UNION EUROPEEN (SKR.) REHOĽNICE OBLEČENIE			MESTO V JUŽ. AFRIKE NEMEČKÁ SPEVÁČKA							SVETOVÁ STRANA BASKETBAL LIGA				
POMŔCKY: AKIM, ELAL, MORONI	UROBIL SLABŠIM	BRATISL. HUDBO. SLÁVNOSTI TAJNIČKA 1				NOVÁ VEC KOŠICE (EČV)						ČASŤI TYŽŇOV VÝKON FUTBALISTU			OXID HLINATÝ (VZ.) TAJNIČKA 4			
SKRIVILA					ODBOBNÍK V KERAMIKÁRSTVE							ZABÁVAJ ROZBI VŠETKO					LATINSKÁ SPOJKA ČASŤ CESTY	
VYJADRENIE ZÁVAZKU					FARBIVO V HROZNE LIAL (ČESKY)					SLAMENNÁ STRECHA OSTROVNÝ ŠTÁT				TAJNIČKA 6		VLASTNÉ JA V, VO (NEM.)		
VYLAĐOVAL					L GHANSKÝ KMEŇ PREDLOŽKA					PREŠOV (EČV) RIEČNY KÓRVEC					ÁZIJSKÝ ŠTÁT ANATOMICKÝ (SKR.)			
A DATO (SKR.)			TIBETSKÝ (SKR.) ÚKAZ				PLES	UCHO (ANGL.) PREBER K ŽIVOTU						ČAŠNÍK V BARE DRUH				EXISTUJETE
MYTOLOGICKÝ PRÍBEH					PRETOŽE OSOBNÉ ZÁMENO			DRUH PÍSMO RÍMSKA 4								LUXEMBURSKÁ POLIT. STRANA BOXERSKÁ SKRATKA		
IMÁM (ČESKY)					TAJNIČKA 3							ODRODA JANTÁRU HUDBOBNÝ TÓN						
VEĽKÉ MAČKOVITÉ ŠELMY						JUŽNÝ PLOD												ATÓMOVÁ ELEKTRÁREŇ (SKR.)